

Kroniek

H.J.C.C.J. Wilschut

Om het hart van het evangelie

A. de Ruiter – voorheen predikant van de combigemeente GKv/CGK te Enkhuizen – kwam na studie tot een ingrijpende conclusie. Met een wezenlijk onderdeel van het gereformeerd belijden kon hij zich niet langer verenigen. Namelijk dat Christus stierf om voor onze zonden te betalen. God kan best ‘zomaar’, zonder betaling, vergeven. Het kruis spreekt niet van betaling voor de zonde, maar van overwinning op de zonde. Dus vroeg en verkreeg De Ruiter ontheffing uit het ambt van predikant.

Schokkend

Het gaat om een schokkende dwaling. Dit raakt het hart van het evangelie. Dat evangelie is het evangelie van het kruis. Waar de Zoon van God met zijn bloed als Borg betaalde voor de schuld van de zijnen. Lees er Jesaja 52/3 maar op na (hoe vaak zou dat hoofdstuk niet in het Nieuwe Testament geciteerd worden?). Denk aan Christus’ uitspraak over de Mensenzoon die zijn leven zou geven als *losprijs* voor velen (Mat. 20:28). Aan het kruis werd zijn bloed vergoten tot *vergeving* van zonden (Mat. 26:28). Jezus is met zijn dood dan ook het door God gegeven *middel tot verzoening* (Rom. 3:25). Hij werd tot een vloek om ons *vrij te kopen* van de vloek van Gods wet (Gal. 3:13). Jezus’ offer is het betere offer, zegt de Hebreeënbrief in alle toonaarden, dat werkelijk verzoening en vergeving bracht. Dus klinkt de lof op het Lam: U bent geslacht en met uw bloed hebt U hen voor God gekocht (Op. 5:9). En dan doe ik nog maar een greep. De gereformeerde belijdenisgeschriften weten hier een overvloed aan bijbelteksten te noemen. En dan nog zijn ze daarin niet compleet.

Nee hoor, zegt De Ruiter. De plaatsvervangende betaling is er ‘ingelezen’ (ND van 5 december 2008). God straft geen onschuldigen. Betaling met offers is een heidens principe. Zo tegen het offer in de Bijbel aankijken is slechte exegese. Toe maar! Echte bewijsvoering ontbreekt. Want inderdaad, God straft geen onschuldigen. Maar God opent voor schuldige mensen wel de weg van de *borgtocht*, van schuldovername. Maar daarover lees je bij De Ruiter geen woord. Een opvallende witte vlek.

De Ruiter kwam al studierend tot zijn conclusie. Een mens vraagt zich af: zou hij ook het boekje van H.N. Ridderbos, *Zijn wij op de verkeerde weg? Een bijbelse studie over de verzoening* (Kampen 1972) gelezen hebben? Ridderbos stelt tegenover de ‘alternatieve verzoeningsleer’ van Herman Wiersinga zorgvuldige schriftuitleg. De Ruiter schrijft dat hij voor correctie openstaat. Laat mij hem de studie van Ridderbos dringend mogen aanbevelen.

Want er staat hier nogal wat op het spel. De eer van onze Heiland. En het persoonlijk behoud. Of deze dwaalleer schokkend is!

Actieradius

Een zo fundamentele dwaling blijft niet tot de verzoeningsleer beperkt. De actieradius is breder. Dit raakt ook de leer over *God*. De Ruiter noemt de bijbels-confessionele verzoeningsleer – vragenderwijs – een ‘lelijke smet op God’ (ND van 5 december 2008). Wat

is dat voor een Vader, die eerst betaling eist en anders niet kan vergeven?! Welnee, de Here God kan dat zo wel.

Maar onze God is de God van de heilige liefde. Daarom neemt Hij de overtreding van zijn liefdegebod hoog op. Daarmee kwets je Hem in zijn God-zijn. Dat accepteert Hij niet. Hij laat Zich niet als God wegzetten. Daarom eist zijn gerechtigheid dat de zonde die tegen de allerhoogste majesteit van God begaan is, ook met de zwaarste, dat is de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft wordt. Geen verzoening dan door voldoening.

Dat maakt God niet tot een ‘harde’ God. Jawel, Hij *eist* betaling. Tegelijk *geeft* Hij zelf die betaling. God heeft de wereld zo liefgehad, dat Hij zijn enige Zoon gaf, opdat ieder die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.

Het is dan ook een rare tegenstelling om te zeggen (zoals De Ruiter doet): de zekerheid van de vergeving rust op Gods belofte en niet op betaling. De vergeving die God in de belofte schenkt, is vergeving om Christus’ wil. In de belofte wordt ons Christus geschonken. Om Hem en zijn volbrachte werk spreekt God zondaars vrij van schuld en straf.

Triest. Dwaling in de verzoeningsleer houdt dwaling in de Godsleer in. Dat tekent de ernst van de dwaling. Hoe komt een mens zover van huis?

Achtergrond

Op die vraag geeft De Ruiter in het genoemde *ND*-artikel een helder antwoord. Hij meent dat de klassiek-bijbelse verzoeningsleer over de grote ruil tussen Christus en ons (Hij onze zonde, wij zijn gerechtigheid) verlammend werkt op het bezielde christelijke leven. Het zou de heiliging secundair maken.

Hier komt de aap uit de mouw. In 1995 en daarna trokken A. Kamsteeg, mevr. A. Don-van Leeuwen, H.J.D. Smit en A. de Ruiter door het land om door te praten over Kamsteegs ‘Amerika’-artikelen in het *ND*. Er kwam een verschuiving aan de oppervlakte: ván de rechtvaardiging náár de heiliging.

Nu zegt A. Kamsteeg in het *ND* van 26 november 2008, dat er destijds al accentverschillen waren tussen De Ruiter en hem. Akkoord. Dat neemt niet weg dat ook Kamsteeg ijverde voor een accent op de heiliging, waarop vanuit de Schrift het nodige af te dingen is. Er werd toch maar gezegd dat Romeinen 7 (‘Ik, ellendig mens!’) *niet* het normale christelijke leven zou beschrijven, maar een leven onder de wet van Mozes. Zo zou het niet meer toegaan bij een christen, die geleid wordt door de Heilige Geest.

In dat klimaat dreigen zonde en zondigen al gauw een gepasseerd station te worden. Er komt ruimte voor een vorm van *overwinningsdenken*. Alsof je als christen alleen maar kunt groeien in heiligheid en er in dit leven al een zekere mate van perfectie haalbaar is.

Nee, zover ging en gaat Kamsteeg niet. Zoals hij ook volmondig het evangelie van de grote ruil belijdt. Het gaat ook te ver om te zeggen, dat het bij het denken van Kamsteeg c.s. wel *moest* komen tot een radicalisering zoals die bij De Ruiter heeft plaatsgevonden. Zo logisch-dwingend gaat het gelukkig niet toe. Maar hier ligt wel de wortel van de ontwikkeling in De Ruiters denken. Het is het overwinningsdenken door een vergrootglas. Waarbij de heiliging de rechtvaardiging min of meer verslindt.

Daarom verbaast het wanneer door meer dan één wordt gezegd, dat De Ruiter ons geholpen heeft door te wijzen op het belang van de heiliging.* Graag sluit ik mij aan bij ds. M.J.C. Blok sr. in het *ND* van 15 december 2008. Wie een onschriftuurlijke visie op de verzoening heeft, trekt ook bij de heiliging de zaken scheef. Levensheiliging los van Christus' betaling op Golgota leidt tot wetticisme. Met wat De Ruiter over de heiliging gezegd heeft, heeft hij de kerken bepaald *niet* gediend.

Ruimte

Als dienaren van het Woord beloven wij dat wij ons zullen onderwerpen aan het oordeel van de kerkelijke vergaderingen, wanneer wij een bedenking tegen de leer of een afwijkende mening krijgen. Willen wij predikant blijven, dan dienen we ons gevoelen aan die vergaderingen voor te leggen. Zo niet, dan zullen wij terstond geschorst worden.

Kennelijk was De Ruiter zó overtuigd van de juistheid van zijn afwijkend gevoelen, dat hij geen mogelijkheid meer zag om predikant te blijven binnen de GKv. Die conclusie heeft hij dan wel verbijsterend snel getrokken. In het *ND* van 19 november 2008 wordt gezegd dat hij na een recent studieverlof tot zijn nieuwe opvattingen kwam. Was hier niet wat meer zelfkritiek en kerkelijke kritiek gewenst? Helemaal wanneer je zo ongeveer heel de orthodoxe traditie tegen je hebt... Het maakt de beweerde openheid voor correctie er niet geloofwaardiger op.

Hoe dan ook, De Ruiter vroeg en kreeg ontslag naar art. 15 KO. Op zichzelf is dat een correcte gang van zaken. Wanneer je twijfelt aan één of ander punt van Schrift of belijdenis, kun je ontslag uit de dienst vragen (Joh. Janssen, *Korte Verklaring van de Kerkenordening*, Amsterdam 1976/reprint 1923, p. 56).

Alleen vraag je je af of De Ruiter dan nog wel de ruimte heeft om als kerklid een bezwaarschrift tegen de belijdenis in te dienen. Volgens het *ND* van 19 november 2008 zou hij dat overwegen. Als ambtsdrager ging hij niet de weg van toetsing door de kerkelijke vergaderingen. Dat was voor hem de geëigende weg om zijn bezwaren tegen de belijdenis kerkelijk aan de orde te stellen. Heb je dan je kans niet voorbij laten gaan? *Geestelijk* gezien lijkt mij hier geen ruimte voor het indienen van bezwaar over te zijn.

De Ruiter werd niet geschorst, omdat hij zijn afwijkend gevoelen niet in de gemeente heeft geleerd. Aldus ds. H. van Veen als woordvoerder van de Classis Alkmaar-Haarlem (eveneens in *ND* van 19 november 2008). Sindsdien heeft hij wel in de krant zijn dwaalleer toegelicht en openlijk verdedigd. Daarmee heeft hij een grens overschreden. Wie dwaalt in een niet-fundamenteel stuk van de waarheid, mag dat al niet propageren (GS 's-Gravenhage 1914, art. 138). Hoeveel te meer geldt dat nu nota bene het hart van het evangelie in geding is. Dit kan in hem als kerklid niet gedragen worden. Er zijn binnen een gereformeerde kerk grenzen aan de tolerantie.

Afgesloten op 18 december 2008.

Noot:

- * Zie hierbij de bespreking van De Ruiters *De hartkwaal van de kerken*, in: *Nader Bekeken*, 'Catechismus oorzaak van onbijbelse scheefgroei?', jrg. 5, febr. 1998, p. 34v.